

діяльності та залученню більшої кількості зацікавлених осіб до процесу ризик-менеджменту.

Проте, не варто забувати про загрози, які несе цифровізація й які самі по собі виступають ризиком – кіберзагрози, ризик витоку інформації, технічний ризик, ризик у зв'язку із проблемами в електропостачанні тощо. Це є наслідком сучасного технологічного розвитку, який надає не тільки можливості для розвитку потенціалу, але й несе вищезазначені загрози. Тому, побудова сучасної системи ризик-менеджменту має ґрунтуватись на врахуванні й таких загроз та передбачати управління ними.

Список використаних джерел:

1. Деліні М.М., Вакуленко В.Л., Драмарецька К.П. Інформаційне забезпечення ризик-менеджменту підприємств в умовах цифрової трансформації та сучасних викликів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 14(2025). с. 56-61. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.14.56>

УДК 336.71:330.341.2

*Вовченко О. С., к.е.н., доцент
Національний університет «Полтавська
політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)*

ТРАНСФОРМАЦІЙНА РОЛЬ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІНКЛЮЗИВНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

В умовах повномасштабної агресії та необхідності відновлення України, в тому числі побудови стійкої, справедливої та безбар'єрної фінансової системи, здатної забезпечити рівний доступ до ресурсів для всіх верств населення та регіонів, дослідження та розробка механізмів прискорення фінансової інклюзії набувають стратегічного значення.

Концепція інклюзивного відновлення передбачає такий економічний розвиток, який охоплює всі верстви населення та регіони, гарантуючи рівноправність і повагу до прав і свобод людини [1]. Потреба у відновленні вимагає не лише нарощування валового внутрішнього продукту, але й цілеспрямованої роботи над подоланням новоствореної нерівності, пов'язаної з руйнуванням інфраструктури, втратою робочих місць та масовим внутрішнім переміщенням. Банківський сектор, як ключовий фінансовий посередник, має відігравати трансформаційну роль у мобілізації капіталу та його цільовому розподілі для фінансування соціально орієнтованих проєктів, підтримки ветеранського бізнесу та реінтеграції постраждалих територій.

Глобальне партнерство зі сприяння фінансовій інклюзії (Global Partnership for Financial Inclusion – GPFІ) спільно з Світовим банком (World Bank) та іншими

партнерами [2], чітко визначає тривимірний підхід до вимірювання фінансової інклюзії:

1. Доступ (Access): фізична та цифрова можливість скористатися послугами.

2. Використання (Usage): фактична залученість споживачів до фінансових операцій.

3. Якість (Quality): прозорість, відповідальність, захист прав споживачів, фінансова грамотність.

Банківський сектор в Україні є ключовим і визначальним драйвером підвищення рівня фінансової інклюзії, особливо у сфері платіжної доступності та цифровізації. Незважаючи на військові та економічні шоки, банківська система демонструє стійкість та здатність не лише підтримувати, але й розширювати охоплення населення базовими послугами. Банки відіграють вирішальну роль у забезпеченні доступності фінансових послуг завдяки: масовій емісії платіжних карток (132 млн. шт. на початок 2025 року); стимулюванню безготівкових розрахунків (зростання частки безготівкових операцій є прямим результатом розвитку банківської інфраструктури (POS-терміналів) і впровадження мобільного та інтернет-банкінгу); впровадженню цифрової ідентифікації (система BankID НБУ значно спрощує віддалений доступ громадян до фінансових та державних послуг, усуваючи необхідність фізичної присутності).

Попри успіхи в доступі, роль банків все ж залишається обмеженою у сферах, що стосуються фінансового добробуту та якості: обсяг кредитування населення залишається низьким відносно ВВП та сильно залежить від зовнішнього фінансування; високий Індекс фінансового стресу (ІФС) у кризові періоди обмежує готовність банків кредитувати населення та малий бізнес; низький індекс фінансової грамотності (12,3 бали за останньою оцінкою ОЕСР у 2021 році) є бар'єром для свідомого використання фінансових продуктів (накопичення, інвестиції, страхування) і призводить до фінансової вразливості.

Тож для посилення трансформаційного впливу банківського сектору в напрямі інклюзивного відновлення доцільно розвивати такі напрями:

1. Розширення використання альтернативних даних (Alternative Data Scoring): впровадження інноваційних моделей кредитного скорингу, які враховують не лише традиційну кредитну історію, але й дані про комунальні платежі чи електронну комерцію. Це дозволить надати доступ до кредитування окремим особам, наприклад, ВПО та мікробізнесу.

2. Спеціалізовані фінансові продукти для реінтеграції: розробка цільових банківських продуктів, що враховують потреби ветеранів (пільгові умови іпотеки та страхування життя) та бізнесу на деокупованих територіях (кредитні канікули та низькопроцентні позики).

3. Інтеграція ESG-принципів: вимога до банків не лише фінансувати «зелені» проекти, а й оцінювати соціальний, екологічний та управлінський аспекти впливу усіх проектів, що фінансуються.

4. Співпраця з FinTech: створення регуляторної «пісочниці» для прискороного впровадження інноваційних інклюзивних рішень, що підвищують доступність послуг у віддалених районах.

Варто відмітити, що перспективним інституційним кроком для посилення інклюзії є розгляд концепції створення спеціалізованої фінансової установи – банку фінансової інклюзії (відповідно до Проєкту [3]), що дасть змогу вирішити питання повноцінного доступу населення (у тому числі соціально вразливих груп) та малого бізнесу до фінансових послуг у віддалених, малонаселених територіях, у зонах, наближених до військових дій, та на звільнених територіях, а також сприятиме економічному розвитку цих районів та країни в цілому.

Список використаних джерел:

1. Іртищева І. Крамаренко І. Завгородній К. Оцінка рівня сталого інклюзивного розвитку України. *MODELING THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMIC SYSTEMS*. 2023. No 2. С. 159–165. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-8-21>.

2. G20 & World Bank Group. G20 Financial Inclusion Indicators: Overview. The World Bank Group. 2016. URL: <https://www.gpfi.org/g20-financial-inclusion-indicators>.

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку фінансової інклюзії в Україні: Проєкт Закону № 13018-д від 20.03.2025. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56045>.

УДК 004.056.5:336.71:355.01

*Ганущак Т. В., к. е. н., доцент,
Державний торговельний
економічний університет*

*Настаси В.В., здобувач першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти
Державний торговельно-економічний
університет
(м. Київ, Україна)*

КІБЕРЗАХИСТ БАНКІВСЬКИХ СИСТЕМ ТА РОЗВИТОК ПЛАТІЖНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УМОВАХ ВІЙНИ

В умовах збройної агресії росії проти України фінансова система зіткнулася з беспрецедентними викликами, зокрема масштабними кібератаками та спробами дестабілізувати банківську інфраструктуру. Це зумовило особливу актуальність питань кіберзахисту, цифровізації та розвитку фінансових технологій.

Кіберзахист банківських систем

З початком повномасштабної війни кількість кібератак на банки України значно зросла. Наприклад, 15 лютого 2022 року була здійснена масштабна DDoS-атака